

Beszámoló „Klíma és energia – mellébeszélés nélkül”

**33. Bálványosi Szabadegyetem, Bornemissza Anna sátor
2024. július 25., 13:00-14:25**

A Professzorok Batthyány Köre energia-munkacsoport által „Klíma és energia – mellébeszélés nélkül” címmel szervezett beszélgetés fő mondanivalója: a döntéshozóknak és tanácsadóiknak fokozottan ügyelniük kell arra, hogy a különféle társadalmi-gazdasági elvárásokhoz való igazodás ne a fizikai valósággal szemben történjen, hanem a természeti tények és folyamatok lehető legjobb ismeretén alapuljon.

Take-away message of the discussion with the title „Climate and energy – without the hot air”, organized by the Energy Working Group of the Batthyány Society of Professors: decision-makers and their consultants have to take extra care to ensure that the adaptation to various socio-economic expectations should not take place against physical reality, but should be based on the best possible knowledge of natural facts and processes.

A „Klíma és energia – mellébeszélés nélkül” szekció résztvevői balról jobbra: Hortay Olivér, Péterfi Barna, Szarka László Csaba, Kovács István János, Csernai László (Zelei Gábor felvétele)

A „Klíma és energia – mellébeszélés nélkül” c. beszélgetést a Professzorok Batthyány Köre energia-munkacsoportja szervezte. A munkacsoportot a helyszínen ketten képviselték: Szarka László Csaba geofizikus-mérnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a munkacsoport elnöke (a beszélgetés vezetője) és Csernai László fizikus, a Norvég Tudományos Akadémia rendes tagja, az MTA külső tagja, a Babes-Bolyai Egyetem díszdoktora, a Professzorok Batthyány Köre energia-munkacsoport tagja. Meghívottként jelen volt Kovács István János geológus, a HUN-REN soproni székhelyű Földfizikai és Űrtudományi Kutatóintézetének megbízott igazgatója, Hortay Olivér, a Századvég energetikai üzletágának vezetője, valamint Péterfi Barna, a Századvég tanácsadója, a Fialatok Batthyány

Körének tagja. E rendezvényt a hazai döntéshozói és tanácsadói kör figyelmét a munkacsoport arra szándékozta felhívni, hogy a különféle társadalmi-gazdasági elvárások követésekor a fizikai valóságról egy pillanatra sem szabad megfeledkezni.

A beszélgetés fonalát a PBK energia munkacsoportjának „A pokolba vezető út is jó szándékkal van kikövezve” c. tanulmányának tételei adták. (A tanulmány 2023 őszén jelent meg a PBK Fórumon, majd rövidített formában a Magyar Hírlapban (https://pbk.info.hu/wp-content/uploads/2023/11/Satoraljaihely_PBK_20231122.pdf), <https://www.magyarhirlap.hu/velemeney/20231128-a-pokolba-vezeto-ut-is-jo-szandekkal-van-kikovezve>).

A társszerzők (Szarka László Csaba, Bársony István, Bérczi István, Biró Tamás, Csernai László, Greschik Gyula, Kádár György, Keglevich György, Kiss Ádám, Mezey Pál, Szabó Csaba Attila, Völgyesi Lajos) tételeit a beszélgetésvezető a következőképpen ismertette:

- I. A környezet és az energia terén számos alapfogalom definíciója eredendően zavaros, vagy össze lett zavarva (fenntarthatóság, klímaváltozás, zöldátállás stb.), elfedve, hogy bolygónk gazdagsága sokkal hatalmasabb, működése pedig sokkal fantáziadúsabb annál, mint amiről nap mint nap hallunk. A további három tétel lényegében ennek a folyománya.
- II. A civilizáció alapja az energia. A 20. század második felétől emberek milliárdjai kerültek ki a nyomorból – alapvetően az energiának köszönhetően. (Energiával előállítható édesvíz, energia és víz segítségével előteremthető az ennivaló. Ha van elegendő energia, édesvíz és ennivaló, az emberi környezet is egyre egészségesebbé tehető. Az ép társadalom természeti előfeltételeit az energia, az édesvíz, az egészséges környezet együttesen jelentik, és a legalapvetőbb tényező az energia.) A folyamat folytatódhatna manapság is, de az energiapolitikát az ún. zöldátállást erőltető klímapolitika uralja. Amint már többen is látják: a mélyzöld (nap- és szélenergia-alapú) energiaátállás technikailag megvalósíthatatlan, természetpusztító, sőt még a civilizációt is felbomlaszthatja.
- III. A nyugati világban folyó „mélyzöld” energiaátállás jelenlegi iránya épp az ellenkezője annak, aminek lennie kellene. Az iránynak az egyre koncentráltabb energiahordozók (például a nukleáris energia) használata felé kellene mutatnia, és nem a „híg” (kis energiasűrűségű) és a jelenleginél környezetkárosítóbb (ráadásul szeszélyes) energiafajták felé. Arra a néhány évtizedre, amíg az atomerőművek hálózata kiépül, hagyományos erőművek sorát kellene még létesíteni. Ennek elvileg semmi akadályja nincs, hiszen az ún. fosszilis energiakészletek bőségesek. (Végesek, de hatalmasak.)
- IV. A klímapolitika alapfeltevéseit illetően is komoly tudományos kételyek merültek fel. Magyarul: a klímapolitika nem csak a kívánatos utat illetően kerget hamis illúziókat, hanem – nagy valószínűséggel – már az alap gondolata is hamis. Ezért a PBK energia-munkacsoportja a klímapolitika primátusának felfüggesztését és nyílt tudományos viták megtartását javasolja.

A földi természet változatosságának illusztrálására a beszélgetésvezető Csernai Lászlót és Kovács István Jánost kérte meg; a PBK energiacsoporthoz legelső tanulmányához Csernai László eredeti meglátásokkal járult hozzá, Kovács István János kutatócsoportja pedig igen meglepő eredményeket hozó (a Székelyföldre közvetlenül is kötődő) földtudományi kutatásokat folytat. A klímapolitika egyeduralmának hatásairól Hortay Olivért és Péterfi Barnát kérdezte. Az energiaátállás irányáról és a zöldátállás klímaváltozási érvelésének kérdőjeleiről – a beszélgetés kizűzött céljának megfelelően – inkább a természettudósok szóltak.

Az egyes tételekkel kapcsolatban elhangzottak lényege:

Csernai László rávilágított arra, hogy a hőmérséklet olyan (ún. intenzív) fizikai mennyiség, amelyből átlagokat számolni eleve értelmetlen. Az energiát adó Nap, a – H₂O-val (vízzel, jéggel és vízgőzzel) borított – Föld és a világűr olyan különleges rendszert jelent, amely magától értetődő természetességgel gondoskodik a Földön az entrópia csökkenéséről, azaz a földi „rendezettség” növekedéséről, azaz az ún. fenntartható fejlődésről, amire e keretek között egzakt definíció adható. A fenntartható fejlődés érdekében az embernek annyit kell tennie, hogy az energiát a lehetséges legkisebb entrópia-termeléssel állítsa elő. Akik ún. fenntarthatóságot hirdetnek, valóságban „fenntartható hanyatlást” akarnak.

Kovács István János elmondta, hogy – Gerlach (2011) feltételezésével ellentétben (Volcanic versus anthropogenic carbon dioxide, EOS) – a Föld mélyéből a CO₂ (továbbá sok egyéb gáz, illetve „fluidum”) nem csak az ismert szárazföldi vulkánok révén jut a felszínre, hanem vulkánmentes területekről is. A CO₂-forrás – nemesgáz-elemzések szerint – beazonosíthatóan a litoszféra alóli térségben, az ún. asztenoszférában van. Kijelenthető, hogy ma a természetes földtani CO₂-kibocsátás és az antropogén kibocsátás arányát sem ismerjük pontosan, és a Föld teljes széntartalmához képest mindkettő elenyésző. Egyedül az óceánok CO₂-tartalma is több tízszerese a légkörének. A „karbonmentes Föld” hirdetése: egymást kizáró, egymásnak ellentmondó fogalmak összekapcsolása, oximoron.

A klímapolitika által szorgalmazott zöldátállás energetikai vetületéről Hortay Olivér kifejtette, hogy tökéletesen érti a biztonságos energiaellátás szempontjait hangoztató mérnökök és természettudósok érvelését, és egyet is ért azzal. A mélyzöld energiaátmenetet jellemzően a fiatalabb generációhoz tartozók szorgalmazzák, akik energiafogyasztás-csökkentési, illetve környezeti szempontokat hangsúlyoznak. A mélyzöld irányzat nem az értelemre, hanem az érzelmekre hat, amivel a fiatal generációt reménytelenségbe igyekeznek taszítani. William Nordhaus Nobel-díjas klímaközgazdászt – aki szerint a klímamodellek bizonytalanok, és a klímaváltozás gazdasági hatása valójában csekély – elhallgattatták. Az Európai Unió ideológiavezérelt klímapolitikájába bele kell vágni a fejszét.

Péterfi Barna szerint a klímapánik ijesztő mértékben terjed az egész világon, így Magyarországon is. A klímapánik-keltés a demográfiai helyzet alakulására is komoly fenyegetést jelent. A reménytelenséget a média és a globális döntéshozók terjesztik.

Szarka László Csaba szerint nincs semmiféle globális éghajlati összeomlás, ami az embernek tulajdonítható lenne. Számolnunk kell viszont azzal az eshetőséggel, hogy valakik netán tudatosan akarják összeomlasztani a civilizációt. A mélyzöld energiaátmenetet akarók érvei közül a klímaváltozási hatolt a legmélyebbre, mert az ENSZ – hazánkban a 1995. évi LXXXII. törvénnyel ratifikált – Éghajlatváltozási Keretegyezményének önkényes definíciója szerint az éghajlatváltozás eredendően az ember légkörösszetétel-változtató hatását jelenti. Tanárok, jogászok, közigazdászok tömege kizárólag az e törvénnyel szentesített klímaváltozás-definíciót ismeri. Olyan időjárási eseményekről sugallják, hogy emberi eredetű, amelyek vulkánkitöréstől (pl. Hunga Tonga), az El Niño-jelenségtől, illetve a naptevékenységtől erednek. Lényegében mindennek megvan a természeti oka, még ha azt a bonyolult földrendszerben nehéz is beazonosítani. Az intézményes tudomány szerint már minden tisztázódott, holott ezt valójában csak az IPCC jelentés-összefoglalóinak készítői állítják. Az égvilágon semmi sem bizonyítja, hogy az éghajlat a klímamodellek szerint működne. Kötelességünk utánajárni annak, hogy a zöldátállási és viláगतalakítás klímaváltozási érvelése csakugyan valós-e, vagy esetleg tévedésen, netán hazugságon alapul.

(Magától értetődő, hogy a környezetkárosítás mindenképpen csökkentendő, de ennek útja kizárólag a mérsékletesség, a temperantia).

Kovács István hangsúlyozta, hogy nincs egyszerű, egyetlen okra visszavezethető magyarázat, hogy mi áll a napjainkban tapasztalt szélsőséges időjárási események mögött. A természeti rendszerek összetettek és sztochasztikusak, ami azt is jelenti, hogy a tapasztalt folyamatok mögött szinte biztosan nemcsak egy, hanem számtalan, különféle súlyú hatótényező keresendő, amelyek szerepe időben is folyamatosan változik. Ezen túlmenően megfigyelő hálózatok térben és időben is korlátozottan állnak rendelkezésre, azaz nem feltétlenül alkalmasak globális és hosszú távú következtetések levonására. Az éghajlatváltozás okainak pontos feltárásához további megfigyelési hálózatok telepítésére, nemzetközi összefogásra, multidiszciplináris megközelítésre és elfogulatlan szakmai hozzáállásra van szükség.

„Klíma és energia: mellébeszélés nélkül”. A hallgatóság egy része (Brányi Gyöngyi felvétele)

Végül, kérdés nem lévén, a hátralévő percekben Magyarország racionális energiaellátásához hangzottak el javaslatok. Csernai László az ún. megújuló energiatípusok közül a víz potenciális energiájából előállítható elektromos energia fontosságára, a vízkapacitás teljes kihasználására hívta fel a figyelmet. Dunai gátak létesítését, valamint a folyó menti hegyeken szivattyús víztározók építését javasolta. Javasolta továbbá, hogy a napelem-telepek ne kerüljenek termőföldre. Szélkerekeket elvi okokból nem tanácsolt telepíteni. A szélkerekek ugyanis a megtermelhető teljesítményhez képest hatalmas légtömeget kényszerítenek turbulenciára, és a hasznosítható teljesítmény százszorosát alakítják át hővé, ami – a „felmelegedés” elleni harc fényében, de egyébként is – teljesen ésszerűtlen. A magfűzési energiatermelés – amennyiben megvalósul – akár entrópia-csökkentő is lehet. Kovács István Magyarország számára ígéretes geotermikus jövőképet vázolt fel. Szarka László a hazai energiahordozók hasznosítását hangsúlyozta.

„Klíma és energia: mellébeszélés nélkül”. Kovács István János magyaráz (Brányi Gyöngyi felvétele)

Befejezőképpen elhangzott, hogy bár a mai világban, ahol a figyelem 2-3 másodpercre korlátozódik, csak érzelmeket lehet átadni - értelmet nem, a PBK energia-munkacsoportja tovább folytatja missziós munkáját, amit a Századvég kutatói köszönettel nyugtáztak.

Ez az összefoglaló csak mozaikos jellegű. A teljes beszélgetés meghallgatható lesz a jelenleg még készülő videófelvételből.

Sopron, 2024. augusztus 1.

Szarka László Csaba
a PBK energia-munkacsoport elnöke